

Lægdommeres repræsentativitet

Undersøgelse vedrørende lægdommerne udtrukket for perioden
1.1.2020 til 31.12.2023.

Resumé

Formålet med indeværende undersøgelse er at belyse, i hvilket omfang lægdommerne for 2020-2023 kan siges at være repræsentative for den del af befolkningen, der kan virke som lægdommer, benævnt 'danske statsborgere'. Lignende undersøgelser af lægdommeres repræsentativitet er foretaget for alle grupper af lægdommere, der har virket siden 1996. I indeværende undersøgelse er sammenligningsgrundlaget for lægdommerne dog justeret i forhold til de tidligere undersøgelser, hvorfor der skal tages forbehold ved direkte sammenligninger mellem denne undersøgelses resultater og tidligere undersøgelses resultater.

I grundlistebekendtgørelsen beskrives det, at der skal tilstræbes repræsentation af mænd og kvinder, af aldersgrupperne 18-30 år, 31-50 år og 51-80 år, og af indvandrere og efterkommere, hvorfor indeværende undersøgelse især fokuserer på variablene køn, alder og herkomst.

Undersøgelsen viser, at lægdommerne for 2020-2023 er repræsentative for de danske statsborgere med hensyn til køn og herkomst. Sidstnævnte er værd at bemærke, da indvandrere og efterkommere ved tidligere undersøgelser har været underrepræsenteret blandt de undersøgte grupper af lægdommerne.

Resultaterne af undersøgelsen viser desuden, at lægdommerne for 2020-2023 statistisk set adskiller sig fra de danske statsborgere med hensyn til aldersfordelingen. Således er andelen af personer i aldersgruppen 18-30 år statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023, mens andelen af personer i aldersgrupperne 31-50 år og 51-80 år er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 i forhold til fordelingen blandt de danske statsborgere. Betragtes yderligere aldersfordelingen for de enkelte alderstrin, bliver det desuden tydeliggjort, at der er udtaget færre lægdommere for 2020-2023 i alderen 70-75 år, end det forventes på baggrund af denne aldersgruppes andel blandt de danske statsborgere.

Hertil bemærkes, at den statistisk signifikante forskel i aldersfordelingen ikke er ensbetydende med, at der ikke er *tilstræbt* repræsentation, som det udtrykkes i grundlistebekendtgørelsen, men er et udtryk for, at der rent statistisk eksisterer forskelle mellem lægdommerne for 2020-2023 og de danske statsborgere med hensyn til alder.

For yderligere at belyse repræsentativiteten af lægdommerne for 2020-2023 har denne undersøgelse også inkluderet resultater vedrørende højeste fuldførte uddannelse samt

beskæftigelsesmæssige status. For højeste fuldførte uddannelse kan det overordnet konkluderes, at især andelen af personer med lange- og mellemlange videregående uddannelser er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end tilsvarende andel for de danske statsborgere, mens især andelen af personer med grundskole- og erhvervsfaglige uddannelser er statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023. Desuden kan det for beskæftigelsesmæssig status konkluderes, at især andelen af personer som er lønmodtagere med ledelsesarbejde, lønmodtagere på højeste niveau og lønmodtagere på mellemniveau er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end tilsvarende andel for de danske statsborgere, mens især andelen af personer som er lønmodtagere på grundniveau og personer uden for arbejdsstyrken er statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023.

Indhold

1	Indledning	5
1.1	Hvad er en lægdommer?	6
1.2	Hvem kan blive lægdommer?	6
1.3	Hvordan udvælges lægdommere?	7
2	Undersøgelsens materiale og metode	9
2.1	Materialet	9
2.2	Analyse og metode	10
3	Sammenligning mellem grundlisten og de udvalgte lægdommere	13
4	Køn	14
5	Alder	15
6	Herkomst	18
7	Højeste fuldførte uddannelse	21
8	Beskæftigelsesmæssig status	23
9	Bilag 1 – Køn på kommuneniveau	25
10	Bilag 2 - Alder på kommuneniveau	29
11	Bilag 3 – Herkomst på kommuneniveau	34
12	Bilag 4 - Afgrænsning af 'uberygtethed'	39
13	Bilag 5 – Afgrænsning af ansættelsesforhold omfattet af retsplejelovens § 70	41

I det følgende gennemføres en undersøgelse af repræsentativiteten af de lægdommerne, der virker fra 1.1.2020 til 31.12.2023. I år 2000 gennemførte Justitsministeriets Forskningskontor for første gang en undersøgelse af lægdommeres repræsentativitet. Undersøgelsen omfatter både de lægdommere, der havde fungeret i perioden 1996-1999, og dem, der var udtaget for perioden 2000-2003. Sidenhen er der gennemført tilsvarende undersøgelser i 2004, 2008, 2012 og 2016, som omfatter de lægdommere, der var udtaget for de respektive efterfølgende fireårige perioder¹.

Undersøgelsen fra år 2000 viste blandt andet, at der var udtaget relativt få indvandrere og efterkommere som lægdommere. På denne baggrund besluttede Justitsministeriet ved en ændring af grundlistebekendtgørelsen² at præcisere, at der ved udvælgelsen af personer til grundlisterne så vidt muligt skal tilstræbes en repræsentation af indvandrere og efterkommere svarende til deres andel af befolkningen i kommunen.³ Imidlertid viste også den efterfølgende undersøgelse i 2004, at forholdsvis få indvandrere og efterkommere var blevet udtaget til virke som lægdommer. I forlængelse heraf ændredes bekendtgørelsen om grundlister igen i februar 2007, idet der i en ny § 5 a blev angivet, at grundlisteudvalget – ved fremsendelse af listen over de personer, der er udtaget af udvalget – skriftligt skal redegøre for, hvordan udvalget har søgt at sikre sig, at de udtagne personer udgør et alsidigt sammensat udsnit af kommunens befolkning. Den efterfølgende undersøgelse i 2008 viste herefter en forbedret repræsentation af indvandrere og efterkommere blandt lægdommere. Denne repræsentation af indvandrere og efterkommere er sidenhen blevet yderligere forbedret, hvilket både blev tydeliggjort ved undersøgelsen i 2012 og yderligere igen i 2016. Dog udgjorde indvandrere og efterkommere fortsat ikke en fuldt ud repræsentativ andel af de udtagne lægdommere i 2016.

I 2009 nedsatte Justitsministeriet en arbejdsgruppe som, til trods for den forbedring der var påvist af indvandrere og efterkommeres repræsentativitet, skulle overveje nærmere, om der kunne tages yderligere initiativer med henblik på at sikre lægdommeres repræsentativitet. Denne arbejdsgruppe havde således til formål at overveje blandt andet, hvordan det – inden for retsplejelovens rammer – på den mest hensigtsmæssige måde sikres, dels at de personer, der udtages til at virke som lægdommer, er egnede hertil, og dels at sammensætningen af lægdommere i videst muligt omfang afspejler befolkningens sammensætning.

¹ Alle tidligere undersøgelser af lægdommernes repræsentativitet, der er foretaget af Justitsministeriets Forskningskontor, kan findes på www.justitsministeriet.dk/arbejdsområder/forskning/rapporter-fra-forskningskontoret.

² Også kaldet 'Bekendtgørelse om grundlister'.

³ Ved denne ændring af grundlistebekendtgørelsen anvendtes betegnelsen 'etniske minoriteter'. Denne betegnelse blev ændret til "indvandrere og efterkommere" ved en senere ændring af grundlistebekendtgørelsen med ikrafttræden 1. juni 2017.

Arbejdsgruppen færdiggjorde arbejdet i foråret 2016. Dette førte til, at den daværende justitsminister fremsatte et lovforslag indeholdende en række ændringer af retsplejeloven, som blev vedtaget og trådte i kraft den 1. juli 2017. Ændringerne i retsplejeloven omfattede blandt andet en revideret øvre aldersgrænse for lægdommere, fra tidligere at have at være 65 år til nu at være 75 år.⁴

I forbindelse med ændringerne af retsplejeloven blev også grundlistebekendtgørelsen revideret med ikrafttræden den 1. juli 2017. Ændringerne omfattede en præcisering af, at der skal tilstræbes en repræsentation af aldersgrupperne 18-30 år, 31-50 år og 51-80 år, svarende til deres andel af befolkningen i kommunen, når personer udtages til grundlisterne.

Indeværende undersøgelse har til formål at belyse, om indvandrere og efterkommeres repræsentation blandt lægdommerne for 2020-2023 er forbedret yderligere samt at belyse lægdommernes repræsentativitet i øvrigt.

1.1 Hvad er en lægdommer?

En lægdommer er inden for dansk retspleje en person, der medvirker ved pådømmelsen af straffesager uden at være juridisk dommer. I retssagerne fungerer en lægdommer enten som domsmand eller nævning. De fleste straffesager både i byretten og landsretten, hvor der medvirker lægdommere, bliver afgjort af en eller flere juridiske dommere og domsmænd, hvorfor de kaldes domsmandssager. I nogle tilfælde bliver sager afgjort af juridiske dommere og nævninge, hvorfor de kaldes nævningesager. Nævningesager er alvorlige straffesager, hvor fængselsstraf på fire år eller forvaring kan komme på tale.⁵

1.2 Hvem kan blive lægdommer?

Ud over at hvervet som lægdommer besiddes af personer, der ikke er juridiske dommere, eksisterer også andre afgrænsninger af, hvem der kan virke som lægdommer. Af retsplejelovens § 69 fremgår således, at enhver *uberygtet* mand eller kvinde, der har *valgt* til Folketinget, kan udtages til lægdommer.

Kravet om *uberygtethed* betyder, at personer, der er straffet for mere alvorlige lovovertrædelser, ikke kan virke som lægdommer. I praksis er der tale om konkrete vurderinger, hvor udgangspunktet dog er, at personer, der er straffet med frihedsstraf, større

⁴ Inden 1. juli 2017 kunne personer, der fyldte 70 år inden udløbet af perioden, ikke udtages til at være lægdommere. Efter den 1. juli 2017 gælder dette personer, der fylder 80 år inden udløbet af perioden, jævnfør retsplejelovens § 69.

⁵ <http://www.domstol.dk/saadangoerdu/tildigderer/naeavningdomsmand/Pages/default.aspx>

bøder eller i øvrigt er straffet for overtrædelse af straffeloven, eller som er frakendt førerretten, ikke kan blive lægdommer i en vis periode efter straffens udståelse.⁶

Kravet om *valgret til Folketinget* betyder, at kun personer med dansk statsborgerskab og fast bopæl i Danmark, som er fyldt 18 år, og som ikke er umyndig, kan besidde hvervet som lægdommer.⁷

Desuden angiver retsplejelovens § 69, at personer, der fylder 80 år i løbet af de fire år, som udtagelsen gælder, ikke udtages til lægdommer. Det samme gælder for personer, der på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog ikke kan varetage en lægdommers pligter fyldestgørende.

Yderligere opregner retsplejelovens § 70 en række persongrupper, som på grund af deres erhverv ikke kan udtages til lægdommer. Omfattet af denne paragraf er ministre, ansatte i ministeriers departementer og ansatte i chefstillinger i de under departementerne hørende underordnede myndigheder, ansatte ved domstolene og i politiet, anklagemyndigheden, kriminalforsorgen og andre myndigheder på Justitsministeriets område, advokater og advokatfuldmægtige samt præster i folkekirken og andre trossamfund.

Opsummerende kan mænd og kvinder med dansk statsborgerskab og dansk bopæl i alderen 18 til 75 år blive lægdommere, *hvis* de ikke er straffet for mere alvorlige lovovertrædelser, samt *hvis* de ikke besidder ét af de erhverv, der er oplistet i retsplejelovens § 70.

1.3

Hvordan udvælges lægdommere?

Lægdommere udvælges ved, at der hvert fjerde år udarbejdes en liste for hver kommune, der indeholder de personer, som indstilles til at blive lægdommere. Disse lister kaldes 'grundlister' og udarbejdes af grundlisteudvalg bestående af mindst fem medlemmer, der nedsættes af kommunalbestyrelsen i hver enkelt kommune. I udtagelsen til grundlisten skal grundlisteudvalgene sikre, at borgerne, der udpeges, er egnede til at virke som lægdommer, samt at de udgør et alsidigt sammensat udsnit af befolkningen. Sidstnævnte skal blandt andet sikres ved, at der ved udarbejdelsen af grundlisterne tilstræbes en repræsentation af aldersgrupperne 18-30 år, 31-50 år og 51-80 år, af mænd og kvinder og af indvandrere og

⁶ Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere (2016): *Arbejdsgrupperapport om udvælgelse af lægdommere*. København: Justitsministeriet.

⁷ <https://valg.sim.dk/vaelgere/hvem-kan-stemme-og-stille-op-til-valg-i-danmark/>

efterkommere svarende til deres andel af befolkningen i kommunen.⁸ Grundlisteudvalgene skal udtage én person til grundlisten for hvert fulde antal af 300 indbyggere i kommunen.

Metoderne til udtagelse af personer, der indgår i grundlisterne, varierer på tværs af kommuner og kan bestå af en kombination af tilgange. En hyppig anvendt metode er at tage udgangspunkt i tidligere udarbejdede grundlister, hvortil grundlisteudvalget frasorterer de personer, der ikke længere må virke som lægdommer. En anden udbredt tilgang er, at det enkelte medlem af grundlisteudvalget, i samarbejde med dennes politiske bagland, indstiller et vist antal personer til udvælgelse. Antallet af personer, som hvert grundlisteudvalgsmedlem skal indstille, vil her være fastsat forholdsmæssigt i forhold til den politiske repræsentation i kommunalbestyrelsen, hvorfor denne metode kaldes 'forholdstalsvalg'. Ud over disse tilgange vælger nogle grundlisteudvalg at annoncere efter kandidater til grundlisten eller at involvere kommunernes integrationsråd samt tage kontakt til foreninger og arbejdspladser. Sidstnævnte metoder er især anvendelige i forbindelse med udtagelsen af grupper af personer, som ellers kan være underrepræsenteret.⁹

Når grundlisterne er udformet af grundlisteudvalgene i hver kommune, indsendes listerne til den landsret, hvis kreds kommunen tilhører. Dernæst danner landsretternes præsidenter lister over lægdommere¹⁰ til landsretterne og byretterne ved lodtrækning blandt de personer, der er optaget på grundlisterne. Antallet af lægdommere fastsættes af landsrettens præsident, således at hver lægdommer kommer til at virke cirka fire gange årligt.¹¹ For perioden 2020-2023 har dette medført, at 62,2 pct. af personerne, der indgår på grundlisterne, er endt på listerne over lægdommere.

Hvervet som lægdommer er et borgerligt ombud, og de udtagne personer har derfor som udgangspunkt pligt til at virke som lægdommer. Dog beskriver retsplejeloves §§ 70-71 en række årsager til, at personer enten er udelukkede fra eller kan anmode om fritagelse fra hvervet som lægdommer. Landsretterne oplyser de udtagne lægdommere disse to paragraffer, hvorefter en række personer, for eksempel grundet deres erhverv, frasorteres listen over lægdommere.

⁸ Bekendtgørelse om grundlister § 4, stk. 1.

⁹ Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere (2016): *Arbejdsgrupperapport om udvælgelse af lægdommere*. København: Justitsministeriet.

¹⁰ Også kaldet 'nævninge- og domsmandslister'.

¹¹ Justitsministeriet (2019): *Vejledning om udarbejdelse af grundlister (VEJ nr 9078 af 16/01/2019)*. København: Justitsministeriet.

2.1

Materialet

I indeværende undersøgelse arbejdes med tre forskellige populationer: lægdommerne for 2020-2023, grundlisterne samt den del af den danske befolkning, der kan virke som lægdommer. I dette afsnit beskrives materialet, der danner grundlag for disse populationer.

Lægdommerne for 2020-2023

Indeværende undersøgelse er baseret på oplysninger fra Østre Landsret og Vestre Landsret om de personer, der er udtaget til at kunne virke som lægdommer for perioden 1.1.2020 til 31.12.2023.¹² Denne gruppe består i udgangspunktet af 13.135 personer – men omfatter efter bortfald 13.111 personer jævnfør side 12 – og omtales i indeværende undersøgelse som 'lægdommerne for 2020-2023'. Hertil er vigtigt at bemærke, at listerne over lægdommere er dynamiske, således at personer kan udgå fra listerne i løbet af den fireårige periode, hvor listerne er gældende. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en person skifter arbejdsplads til én, der er omfattet af retsplejelovens § 70.

Grundlisterne

Som tidligere beskrevet, udtages lægdommerne fra de grundlister, der udarbejdes af kommunernes grundlisteudvalg. Til brug for undersøgelsen er der også indhentet oplysninger fra de to landsretter om de personer, der indgår på grundlisterne.¹³ Samlet set indgår 21.133 personer i udgangspunktet på grundlisterne – mens disse efter bortfald omfatter 20.912 personer jævnfør side 12.

Danske statsborgere

Som det er præciseret i afsnit 1.2, er det ikke hele den danske befolkning, der kan blive lægdommere, og som følge heraf kan det ej heller forventes, at lægdommerne er repræsentative for hele den danske befolkning. Derfor har Justitsministeriet afgrænset den del af den danske befolkning, der kan blive lægdommere, med udgangspunkt i retsplejelovens §§ 69-70.¹⁴ Det er denne population, som lægdommerne for 2020-2023 sammenlignes med i indeværende undersøgelse.

¹² Data vedrørende lægdommere er indhentet den 8. november 2019 fra Østre Landsret og den 6. december 2019 fra Vestre Landsret.

¹³ Data vedrørende grundlister er indhentet den 8. november 2019 fra Østre Landsret og den 12. november 2019 fra Vestre Landsret.

¹⁴ Landsretterne har desuden orienteret Justitsministeriets Forskningskontor om generelle retningslinjer samt praksis på området.

Populationen, som lægdommerne for 2020-2023 sammenlignes med, består således af danske statsborgere i alderen 18-75 år med bopæl i landet pr. 1. januar 2019.¹⁵ Personer, der ikke lever op til kravet i retsplejelovens § 69 om *uberygtethed*, er dernæst frasorteret. En nærmere angivelse af denne afgrænsning fremgår af bilag 4. Endelig er personer, der grundet deres erhverv er udelukket fra hvervet som lægdommer jævnfør retsplejelovens § 70, frasorteret.¹⁶ For flere oplysninger om, hvordan afgrænsningen af disse personer er foretaget metodisk, henvises til bilag 5.

Baseret på ovenstående afgrænsning foretaget af Justitsministeriet har Danmarks Statistik udtrukket data indeholdende de personer i den danske befolkning, der kan virke som lægdommer. Samlet set frasorteres 217.742 personer, hvilket medfører en endelig population på 3.579.974 personer i den danske befolkning, der kan virke som lægdommer. Denne population betegnes i indeværende rapport som ”danske statsborgere”.

Frasorteringerne beskrevet i det ovenstående er foretaget ud fra den lovgivning, dokumentation og overordnede praksis, der eksisterer på området. I forbindelse hermed skal nævnes, at det er landsretterne, der ud fra en konkret vurdering afgør, om en given person er egnet til at virke som lægdommer, og at der ikke kan tages højde for sådanne konkrete vurderinger, når der foretages en bred og generel frasortering. Herudover er frasorteringen foretaget ud fra – og er samtidig begrænset af – de datamæssige muligheder, der eksisterer hos Danmarks Statistik. Den frasortering og afgrænsning der er foretaget, er således så tæt, det praktisk har været muligt at komme på den del af den danske befolkning, der kan virke som lægdommer.

Det bemærkes, at den beskrevne frasortering ikke tidligere har været foretaget, og at denne undersøgelse på dette parameter adskiller sig fra de tidligere undersøgelser. Frasorteringen er gennemført med henblik på at præcisere populationen, som lægdommerne sammenlignes med i analyserne, men den reviderede metode bevirker dog samtidig, at der skal tages forbehold ved direkte sammenligninger mellem denne undersøgelses resultater og tidligere undersøgelses resultater.

2.2

Analyse og metode

For at undersøge lægdommernes repræsentativitet sammenlignes lægdommerne for 2020-2023 med de danske statsborgere. Denne undersøgelse af repræsentativitet foretages på følgende fem variable:

- Køn
- Alder

¹⁵ Dette var det senest mulige statustidspunkt, da data blev indhentet fra Danmarks Statistik.

¹⁶ Ifølge retsplejelovens § 70 kan *ministre* og *præster fra andre trossamfund end folkekirken* ej heller virke som lægdommere. Det har dog ikke datamæssigt været muligt at frasortere disse persongrupper. Dette vurderes dog ikke at have betydning for resultaterne.

- Herkomst
- Højeste fuldførte uddannelse
- Beskæftigelsesmæssig status

Som beskrevet i afsnit 1.3, fremgår det af grundlistebekendtgørelsen, at grundlisteudvalgene skal tilstræbe en repræsentation af aldersgrupperne 18-30 år, 31-50 år og 51-80 år, af mænd og kvinder og af indvandrere og efterkommere svarende til deres andel af befolkningen i kommunen, når udvalget udvælger personer til grundlisten.¹⁷ Således fokuserer indeværende undersøgelse især på repræsentativiteten af netop disse variable – køn, alder og herkomst. For at bidrage med et yderligere indblik i repræsentativiteten af lægdommerne for 2020-2023 har denne undersøgelse dog også inkluderet resultater vedrørende højeste fuldførte uddannelse samt beskæftigelsesmæssige status. Alle disse resultater vises i denne rapport på landsplan. Dog er repræsentativiteten med hensyn til køn, alder og herkomst vist på kommuneniveau henholdsvis i bilag 1, bilag 2 og bilag 3.

Som det er beskrevet herover, skal grundlisteudvalgene sikre en repræsentation af de forskellige variable, når de udvælger personer til *grundlisten*. I indeværende undersøgelse sammenlignes *lægdommerne for 2020-2023* med de danske statsborgere. Der er valgt at fokusere på repræsentativiteten af lægdommerne for 2020-2023, frem for grundlisternes repræsentativitet, da førstnævnte indeholder dem, der faktisk virker som lægdommer, mens grundlisterne også indeholder personer, der aldrig kommer til at virke som lægdommer.

Det må videre formodes, at sammensætningen af lægdommerne afspejler grundlisternes sammensætning, idet de to landsretter, med udgangspunkt i grundlisterne, danner listerne over lægdommere ved brug af lodtrækning. Som resultat bør den repræsentation, som grundlisteudvalgene har sikret for grundlisterne, også gøre sig gældende for lægdommerne.

Hertil skal nævnes, at efter lægdommerne er udtaget ved brug af lodtrækning, frasorteres de personer, der enten ikke opfylder betingelserne for at blive lægdommere, eller som har ret til at blive fritaget fra hvervet som lægdommer. Denne persongruppe kan tænkes at udgøre et skævt udsnit, hvilket i sidste ende kan medføre, at lægdommerne for 2020-2023 i mindre grad er repræsentative, end persongruppen på grundlisterne er. Af denne årsag undersøges det i afsnit 3, om der eksisterer forskelle mellem persongruppen blandt lægdommerne for 2020-2023 og persongruppen på grundlisterne, inden de videre analyser udarbejdes.

Repræsentativitetsanalyserne udført i indeværende undersøgelser består af sammenligninger mellem de procentvise fordelinger for hver af de inkluderede variable for lægdommerne for 2020-2023 med de tilsvarende procentvise fordelinger for hver af de inkluderede variable for de danske statsborgere. Ud over at betragte fordelingerne i absolutte tal, foretages også signifikantests, nærmere bestemt Z-tests, for at undersøge om eventuelle forskelle mellem

¹⁷ Bekendtgørelse om grundlister § 4, stk. 1.

de to populationer kan siges at være statistisk signifikante. Konklusionerne vedrørende signifikans baseres på et signifikansniveau på fem pct.

Hvorvidt Z-testen viser, om forskelle er statistisk signifikante, afhænger naturligvis af, hvor stor en forskel der er mellem andelen, men det afhænger også af antallet af observationer, der ligger til grund for beregningerne. Er der vældig mange observationer – hvilket er tilfældet i denne undersøgelse – vil selv mindre forskelle mellem lægdommerne og de danske statsborgere være statistisk signifikante.

Desuden skal det bemærkes, at signifikanstestene er en *metodisk tilgang* til at vurdere, om lægdommerne ud fra diverse karakteristika adskiller sig fra den del af den danske befolkning, der kan virke som lægdommer. Herimod skal grundlisteudvalgene *tilstræbe repræsentation*, hvorfor der her i højere grad er tale om en *vurdering*. Således er statistisk signifikante forskelle mellem de to undersøgte populationer ikke ensbetydende med, at der ikke er *tilstræbt repræsentation*, men et udtryk for at der rent statistisk eksisterer forskelle mellem de to populationer.

Til brug for ovenstående analyser er både listerne over lægdommere, grundlisterne samt listen over de danske statsborgere suppleret med information fra Danmarks Statistik vedrørende personernes køn, alder, herkomst, højeste fuldførte uddannelse og beskæftigelsesmæssige status. For listerne over lægdommere samt grundlisterne medfører denne sammenkobling et mindre bortfald grundet forekomsten af dubletter eller grundet manglende oplysninger om personerne på listerne. Derfor bearbejder indeværende undersøgelse en endelig gruppe af lægdommere for 2020-2023 bestående af 13.111 personer (frem for de 13.135, der oprindeligt indgik på listerne), mens denne undersøgelse bearbejder en grundliste bestående af 20.912 (frem for de 21.133, der oprindeligt indgik på listerne). For de danske statsborgeres vedkommende har der intet bortfald været, da Danmarks Statistik selv har udformet denne liste ud fra tilgængelige oplysninger, hvorfor der ikke findes personer på listen, som Danmarks Statistik ikke har registreret. Det samlede data er leveret som tabelmateriale, hvilket efterfølgende er bearbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor.

Sammenligning mellem grundlisten og de udvalgte lægdommere

Som beskrevet i afsnit 2.2, bør persongruppen blandt lægdommerne for 2020-2023 ligne persongruppen på grundlisterne, da lægdommerne er udtrukket af grundlisterne ved lodtrækning. Dette undersøges med en sammenligning mellem grundlisterne samlet set, benævnt 'grundlisten', og lægdommerne for 2020-2023 med hensyn til de fem variable, der behandles i denne undersøgelse.

Undersøgelsen viser, at der ikke er statistisk signifikant forskel på grundlisten og lægdommerne for 2020-2023 med hensyn til persongruppernes køn, alder og herkomst, som er de variable, hvor repræsentation skal tilstræbes.

Desuden viser sammenligningen, at der ikke er statistisk signifikant forskel på grundlisten og lægdommerne for 2020-2023 med hensyn til persongruppernes beskæftigelsesmæssig status. For så vidt angår højeste fuldførte uddannelse, er andelen af personer med lange videregående uddannelser statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end tilsvarende andel for grundlisten. Blandt lægdommerne for 2020-2023 har således 17,6 pct. af personerne lange videregående uddannelser, mens det er tilfældet for 16,4 pct. af personerne på grundlisten, hvorfor den numeriske forskel mellem de to andele er ganske lille. For alle andre uddannelseskategorier ses ingen forskel på persongruppen blandt lægdommerne for 2020-2023 i forhold til persongruppen på grundlisten.

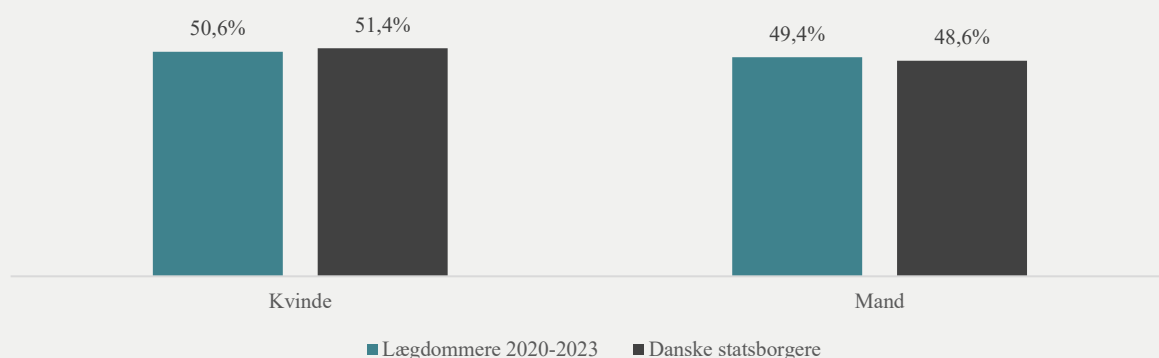
Med undtagelse af den lille, men statistisk signifikante, forskel i andelen af personer med lange videregående uddannelser, eksisterer der således ingen forskelle mellem persongruppen blandt lægdommerne for 2020-2023 og persongruppen på grundlisten med hensyn til de fem variable, der behandles i denne undersøgelse.

I dette afsnit undersøges kønsfordelingen¹⁸ blandt lægdommerne for 2020-2023 sammenlignet med kønsfordelingen blandt de danske statsborgere.

Af figur 4.1 fremgår, at 50,6 pct. af lægdommerne for 2020-2023 er kvinder, mens 49,4 pct. er mænd. Således er fordelingen af kvinder og mænd stort set ligelig blandt lægdommerne.

Figur 4.1

Lægdommere for 2020-2023 og danske statsborgere fordelt efter køn

Sammenholdes kønsfordelingen blandt lægdommerne for 2020-2023 med kønsfordelingen blandt de danske statsborgere, ses det, at der ikke er statistisk signifikante forskelle mellem de to populationer. Således kan det konkluderes, at med hensyn til køn er lægdommerne for 2020-2023 repræsentative for de danske statsborgere.

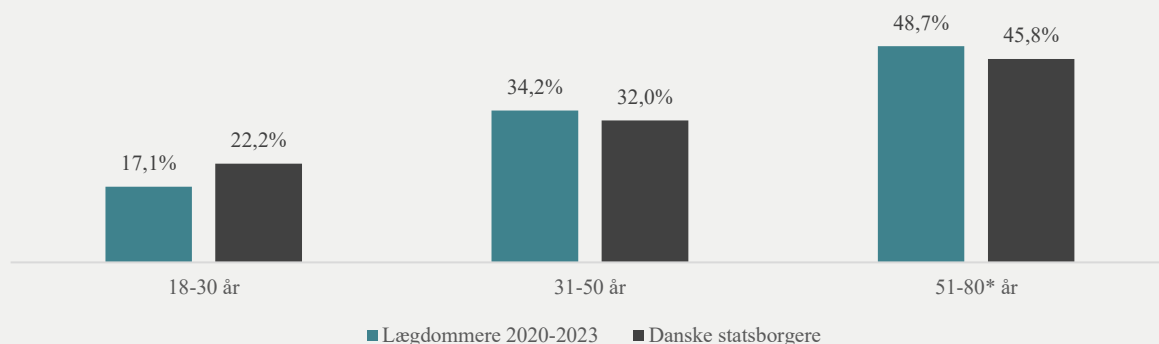
¹⁸ Oplysninger om lægdommernes og de danske statsborgeres køn er hentet fra Danmarks Statistiks befolkningsstatistik med statustidspunkt 1. januar 2019.

Dette afsnit belyser aldersfordelingen¹⁹ blandt lægdommerne for 2020-2023 sammenlignet med aldersfordelingen blandt de danske statsborgere. Aldersfordelingen er først undersøgt med udgangspunkt i de aldersgrupper, der ifølge grundlistebekendtgørelsen skal tilstræbes repræsentation for.

Af figur 5.1 fremgår, at 48,7 pct. af lægdommerne for 2020-2023 er mellem 51 og 80 år pr. 1. januar 2020, hvilket gør denne aldersgruppe til den største. Aldersgruppen 31-50 år er den næststørste blandt lægdommerne for 2020-2023, med 34,2 pct. af lægdommerne placeret her. Slutteligt er 17,1 pct. af lægdommerne for 2020-2023 mellem 18 og 30 år, hvilket gør denne aldersgruppe til den mindste.

Figur 5.1

Lægdommerne for 2020-2023 og danske statsborgere fordelt efter aldersgruppe

*Lægdommerne må maksimalt være 75 år pr. 1. januar 2020 jævnfør afsnit 1.2.

¹⁹ Oplysninger om lægdommernes og de danske statsborgeres alder er hentet fra Danmarks Statistiks befolkningsstatistik med statustidspunkt 1. januar 2019. Personernes alder er fremskrevet med ét år, således at den viste alder svarer til personernes alder pr. 1.1.2020, som er det tidspunkt, hvorfra lægdommerne for 2020-2023 virker.

En tilsvarende overordnet aldersfordeling er at finde for de danske statsborgere. Blandt de danske statsborgere er den ældste aldersgruppe således også den største, den yngste aldersgruppe er den mindste, mens aldersgruppen 31-50 år placerer sig herimellem.

På trods af at de overordnede fordelinger er ens, eksisterer nogle forskelle mellem lægdommerne for 2020-2023 og de danske statsborgere. Således er andelen af personer i aldersgruppen 18-31 år statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023 end andelen af personer i tilsvarende aldersgruppe blandt de danske statsborgere, med en forskel på omkring fem procentpoint. Omvendt gælder, at for lægdommerne for 2020-2023 er andelen af personer i aldersgrupperne 31-50 år og 51-80 år statistisk signifikant større end den tilsvarende andel for de danske statsborgere, med forskelle på to til tre procentpoint. I absolutte tal svarer dette til, at der er udtaget 673²⁰ færre lægdommere for 2020-2023 i aldersgruppen 18-30 år, end det forventes på baggrund af fordelingen blandt de danske statsborgere. Modsat er der for aldersgrupperne 31-50 år og 51-80 år udtaget henholdsvis 296²¹ og 377²² flere lægdommere for 2020-2023, end det forventes.

For yderligere at belyse aldersfordelingen blandt lægdommerne for 2020-2023 samt blandt de danske statsborgere, viser figur 5.2 aldersfordelingen fordelt på hvert enkelt alderstrin. Af figuren fremgår dels antallet af lægdommere, der har den pågældende alder, og dels det antal lægdommere, der forventes at have den pågældende alder på baggrund af fordelingen blandt de danske statsborgere.

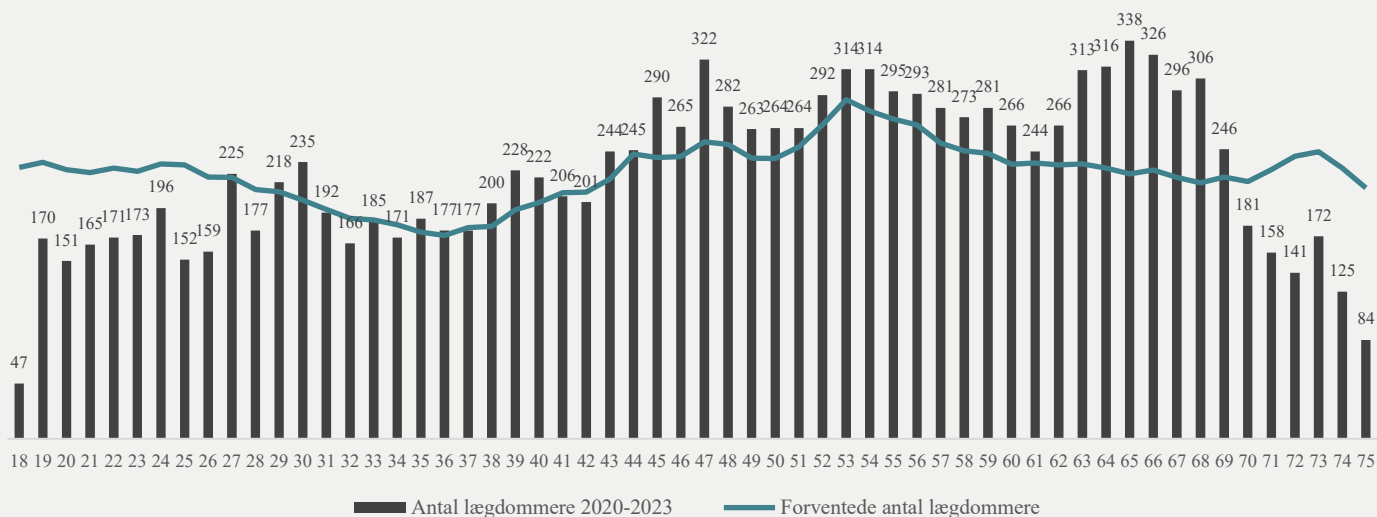
²⁰ Der er udtaget 2.239 lægdommere for 2020-2023 i aldersgruppen 18-30 år. På baggrund af fordelingen blandt de danske statsborgere, forventes der at være 2.912 lægdommere i aldersgruppen 18-30 år.

²¹ Der er udtaget 4.487 lægdommere for 2020-2023 i aldersgruppen 31-50 år. På baggrund af fordelingen blandt de danske statsborgere, forventes der at være 4.191 lægdommere i aldersgruppen 31-50 år.

²² Der er udtaget 6.385 lægdommere for 2020-2023 i aldersgruppen 51-80 år. På baggrund af fordelingen blandt de danske statsborgere, forventes der at være 6.008 lægdommere i aldersgruppen 51-80 år.

Figur 5.2

Aldersfordeling for lægdommerne for 2020-2023 samt den forventede aldersfordeling på baggrund af aldersfordelingen blandt danske statsborgere.

Figuren viser, at for personer i alderen 18-26 år er antallet af lægdommere for 2020-2023 mindre end det forventes, hvilket understøtter resultaterne fra ovenstående. Figur 5.2 viser dog også, at antallet af lægdommere for 2020-2023 i alderen 62-69 år er større end det forventes, mens antallet af lægdommere for 2020-2023 i alderen 70-75 år er mindre end det forventes, hvilket ikke kan aflæses af figur 5.1. I relation til dette bemærkes, at den øvre aldersgrænse er hævet fra 65 år til 75 år siden sidste gang, der blev udtaget lægdommere.

I dette afsnit belyses lægdommerne for 2020-2023 samt de danske statsborgere fordelt efter herkomst.²³ Variablen 'herkomst' beskriver, om en person anses for at være indvandrer, efterkommer eller for at have dansk oprindelse.

Personer med *dansk oprindelse* er personer, hvor mindst en af forældrene er dansk statsborger og født i Danmark.

Indvandrere defineres som personer, der er født i udlandet, hvor ingen af forældrene er danske statsborgere, født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes den pågældende som indvandrer.

Efterkommere defineres som personer, der er født i Danmark, hvor ingen af forældrene er danske statsborgere, født i Danmark. Hvis en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke længere blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen selv er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer.²⁴

I denne undersøgelse behandles indvandrere og efterkommere som samlet gruppe, hvor der ikke skelnes mellem henholdsvis indvandrere og efterkommere.

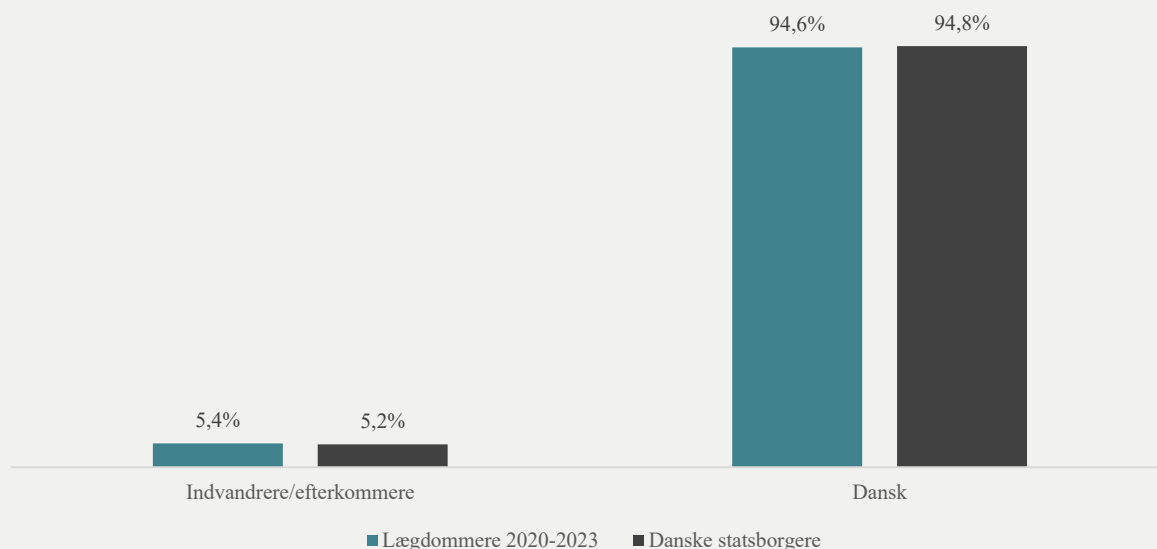
Af figur 6.1 fremgår, at 5,4 pct. af lægdommerne for 2020-2023 er indvandrere eller efterkommere, mens 94,6 pct. har dansk oprindelse

²³ Oplysninger om lægdommernes og de danske statsborgeres herkomst er hentet fra Danmarks Statistiks befolkningsstatistik med statustidspunkt 1. januar 2019.

²⁴For yderligere information om variablen, der beskriver personers herkomst, henvises til: <https://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dokumentation/hoekvalitetsvariable/udlaendinge/ie-type>

Figur 6.1

Lægdommerne for 2020-2023 og danske statsborgere fordelt efter herkomst

Sammenholdes fordelingen blandt lægdommerne for 2020-2023 med fordelingen blandt de danske statsborgere, findes ingen statistisk signifikante forskelle. Således er andelen af indvandrere og efterkommere på samme niveau blandt lægdommerne for 2020-2023 som blandt de danske statsborgere.

Som beskrevet i afsnit 1 har undersøgelser af de tidligere udtagne lægdommere vist, at der hidtil har været en underrepræsentation af indvandrere og efterkommere blandt lægdommere. Repræsentation er dog blevet forbedret gennem årene. For de tre første undersøgte grupper af lægdommere (som virkede fra 1996-1999, 2000-2003 og 2004-2007) var der udtaget cirka halvt så mange indvandrere og efterkommere til at virke som lægdommer, som det kunne forventes ud fra befolkningssammensætningen blandt de danske statsborgere. For lægdommerne, der virkede fra 2008-2011, var dette forbedret til omkring tre fjerdedele af det forventede antal. De to efterfølgende perioder, 2012-2015 og 2016-2019, viste desuden yderligere forbedringer i repræsentationen, idet cirka fire femtedele af det forventede antal

blev opnået. Dog var andelen af indvandrere og efterkommere blandt lægdommerne, der virkede i perioden 2016-2019, fortsat ikke fuldt repræsentativ.²⁵

Grundet den udvikling der hidtil har været i antallet af udtagne lægdommere, udfoldes de ovenstående resultater yderligere i tabel 6.1. Af tabellen fremgår antallet af lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere fordelt efter herkomst.

Tabel 6.1

Antal lægdommere for 2020-2023 og det forventede antal lægdommere på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere, fordelt efter herkomst.

	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal
Indvandrere/efterkommere	706	676
Dansk	12.405	12.435
I alt	13.111	13.111

Tabellen viser, at der blandt lægdommerne for 2020-2023 er udtaget 706 lægdommere, som er indvandrere eller efterkommere. På baggrund af den andel, indvandrere og efterkommere udgør af de danske statsborgere, forventes det, at 676 indvandrere og efterkommer udtages til at virke som lægdommer for 2020-2023. Der er således udtaget 30 flere lægdommere, der er indvandrere eller efterkommere, end det forventes, skulle antallet rammes helt præcist. Hertil skal igen nævnes, at en repræsentation af indvandrere og efterkommere svarende til deres andel i befolkningen skal *tilstræbes*.

Således kan det for første gang i den tid, der er foretaget undersøgelser af lægdommeres repræsentativitet, konkluderes, at lægdommerne for 2020-2023 er repræsentative for de danske statsborgere med hensyn til herkomst.

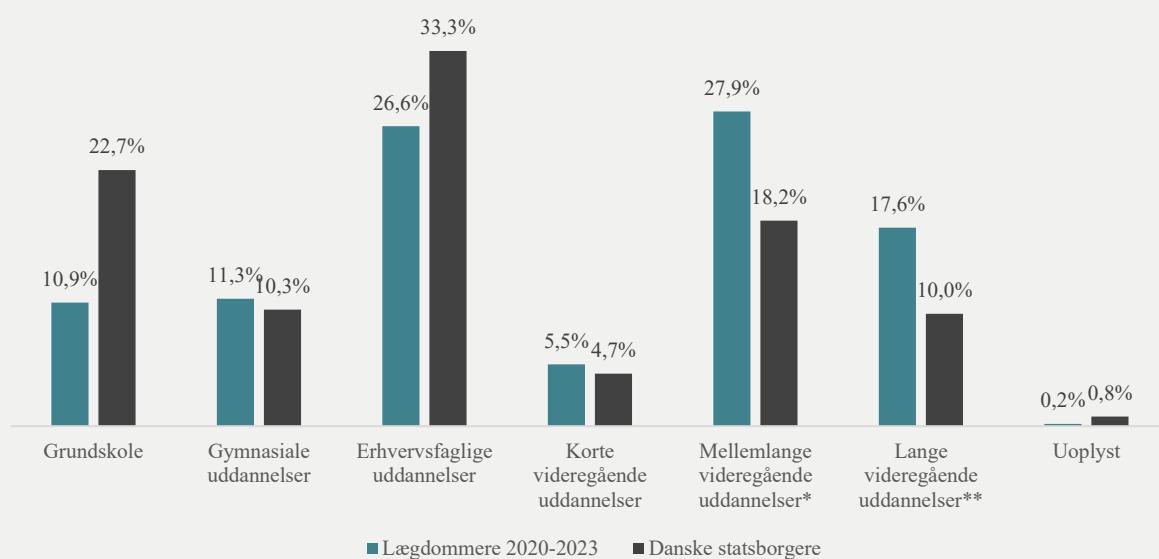
²⁵ Det bemærkes i denne sammenhæng, at sammenligningsgrundlaget i de tidligere undersøgelser har været alle danske statsborgere i den relevante aldersgruppe, hvor der ikke – som i denne undersøgelse – er foretaget frasortering jævnfør afsnit 2.1. Det formodes dog ikke at ændre markant på tidligere konklusioner angående indvandrere og efterkommeres repræsentativitet, hvis sammenligningsgrundlaget i de tidligere undersøgelser havde været afgrænset som i indeværende undersøgelse.

Højeste fuldførte uddannelse

Dette afsnit belyser lægdommerne for 2020-2023 samt de danske statsborgere fordelt efter højeste fuldførte uddannelse.²⁶

Figur 7.1

Lægdommerne for 2020-2023 og danske statsborgere fordelt efter højeste fuldførte uddannelse

*Inkluderer også bacheloruddannelser

**Inkluderer også ph.d. og forskeruddannelser

Overordnet ses det af figur 7.1, at fordelingen af højeste fuldførte uddannelser blandt lægdommerne for 2020-2023 er forskellig fra den tilsvarende fordeling blandt de danske statsborgere.

Andelen af personer med gymnasiale uddannelser, korte videregående uddannelser, mellemlange videregående uddannelser og lange videregående uddannelser er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end blandt danske statsborgere. Blandt

²⁶ Oplysninger om lægdommernes og de danske statsborgeres højeste fuldførte uddannelse er hentet fra Danmarks Statistiks uddannelsesstatistik med statusdagspunkt 1. oktober 2018.

For mere information om henholdsvis variabelen 'højeste fuldførte uddannelse' og om de forskellige uddannelseskategorier henvises til:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/hoejest-fuldfoert-uddannelse/indhold> og <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/uddannelse-og-viden/befolkningens-uddannelsesstatus/befolkningens-hoejst-fuldfoerte-uddannelse>

lægdømmerne for 2020-2023 har eksempelvis 45,5 pct. en mellemlang- eller lang videregående uddannelse, mens det er tilfældet for 28,2 pct. af de danske statsborgere. Betragtes i stedet andelen af personer med gymnasiale uddannelser og korte videregående uddannelser, er de statistisk signifikante forskelle et udtryk for små numeriske forskelle på cirka ét procentpoint mellem lægdømmerne for 2020-2023 og de danske statsborgere. Hertil skal bemærkes, at konklusioner om statistisk signifikante forskelle både afhænger af den numeriske størrelse på forskellen *samt* antallet af observationer, der ligger til grund for beregningerne jævnfør afsnit 2.2.

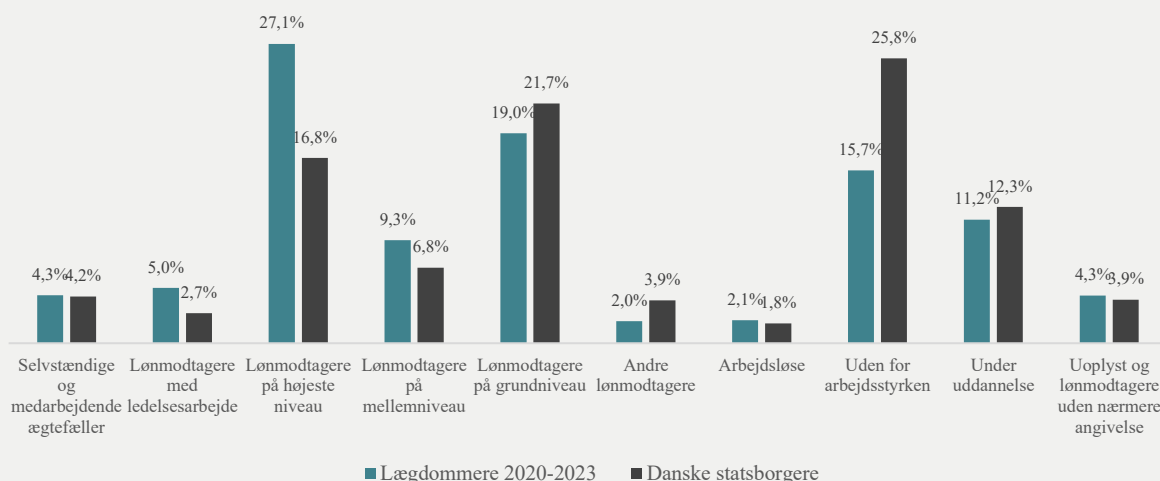
Modsat er andelen af personer med grundskoleuddannelser og erhvervsfaglige uddannelser statistisk signifikant mindre blandt lægdømmerne for 2020-2023 end blandt danske statsborgere. Blandt lægdømmerne for 2020-2023 har eksempelvis 10,9 pct. en grundskoleuddannelse, mens denne andel er mere end dobbelt så stor, 22,7 pct., blandt de danske statsborgere.

Således kan det konkluderes, at lægdømmerne for 2020-2023 er karakteriseret ved andre uddannelseskategorier end den del af befolkningen, de skal repræsentere. Andelen af personer med grundskoleuddannelser og erhvervsfaglige uddannelser er statistisk signifikant mindre blandt lægdømmerne for 2020-2023 end tilsvarende andel blandt de danske statsborgere, mens andelen af personer med gymnasiale uddannelser samt korte-, mellemlange- og lange videregående uddannelser er statistisk signifikant større blandt lægdømmere for 2020-2023.

I dette afsnit belyses lægdommerne for 2020-2023 samt de danske statsborgere fordelt efter beskæftigelsesmæssig status.²⁷ Det belyses først og fremmest, om personer er 'arbejdsløse', 'uden for arbejdsstyrken' eller 'beskæftigede', herunder om de er 'selvstændige', 'medarbejdende ægtefæller' eller 'lønmodtagere'. Sidstnævnte er yderligere inddelt ud fra pågældendes færdighedsniveau²⁸, hvorfor der under 'lønmodtagere' findes kategorierne 'lønmodtagere med ledelsesarbejde', 'lønmodtagere på højeste niveau', 'lønmodtagere på mellemniveau', 'lønmodtagere på grundniveau', 'andre lønmodtagere' og 'lønmodtagere uden nærmere angivelse'. I indeværende afsnit findes yderligere en angivelse af, om personer er 'under uddannelse'²⁹, eller om personer har en 'uoplyst' beskæftigelsesmæssig status.

Figur 8.1

Lægdommerne for 2020-2023 og danske statsborgere fordelt efter socioøkonomisk status

²⁷ Oplysninger om beskæftigelsesmæssige status er baseret på Danmarks Statistiks variabel 'socioøkonomisk status'. Oplysningerne er hentet i 'Registerbaseret arbejdsstyrke' med status ultimo november 2018. For yderligere oplysninger henvises til:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/registerbaseret-arbejdsstyrkestatistik/indhold>

²⁸ Færdighedsniveauet er baseret på fagklassifikationen DISCO-08, som er beskrevet yderligere her: <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/disco-08>

²⁹ I kategorien 'under uddannelse' findes de personer, der ifølge Danmarks Statistiks uddannelsesstatistik havde en igangværende uddannelse pr. 1. oktober 2018, som er det seneste statustidspunkt.

Af figur 8.1 fremgår, at den beskæftigelsesmæssige status for lægdommerne for 2020-2023 adskiller sig fra de danske statsborgeres beskæftigelsesmæssige status på næsten alle områder.

Andelen af personer, som er lønmodtagere med ledelsesarbejde, lønmodtagere på højeste niveau, lønmodtagere på mellemniveau, arbejdsløse eller uoplyst/lønmodtagere uden nærmere angivelse, er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end blandt danske statsborgere. Disse statistisk signifikante forskelle dækker dog over meget varierende numeriske forskelle, det vil sige størrelsen af forskellene i procentpoint. Blandt lægdommerne for 2020-2023 er eksempelvis 27,1 pct. lønmodtagere på højeste niveau, mens det er tilfældet for 16,8 pct. af de danske statsborgere. Betragtes i stedet kategorierne arbejdsløse og uoplyst/lønmodtagere uden nærmere angivelse, er de statistisk signifikante forskelle et udtryk for små numeriske forskelle på cirka et halvt procentpoint mellem lægdommerne for 2020-2023 og de danske statsborgere. Her bemærkes igen, at konklusioner om statistisk signifikans afhænger af forskellens numeriske størrelse såvel som antallet af observationer, der ligger til grund for beregningerne jævnfør afsnit 2.2.

Modsat er andelen af personer, som er lønmodtagere på grundniveau, andre lønmodtagere, uden for arbejdsstyrken og under uddannelse, statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023 end blandt danske statsborgere. Blandt lægdommerne for 2020-2023 er eksempelvis 15,7 pct. uden for arbejdsstyrken, mens dette er tilfældet for 25,8 pct. af de danske statsborgere. Betragtes i stedet andelen af personer, som er lønmodtagere på grundniveau, andre lønmodtagere og under uddannelser, er de statistisk signifikante forskelle et udtryk for små numeriske forskelle på mellem ét og tre procentpoint mellem lægdommerne for 2020-2023 og de danske statsborgere.

Andelen af selvstændige og medarbejdende ægtefæller er på samme niveau for lægdommerne for 2020-2023 og de danske statsborgere.

Således kan det konkluderes, at andelen af personer som er lønmodtagere henholdsvis med ledelsesarbejde, på højeste niveau og på mellemniveau samt arbejdsløse og lønmodtagere uden nærmere angivelse er statistisk signifikant større blandt lægdommerne for 2020-2023 end tilsvarende andel blandt de danske statsborgere, mens andelen af personer som er lønmodtagere på grundniveau, andre lønmodtagere, personer uden for arbejdsstyrken og personer under uddannelse er statistisk signifikant mindre blandt lægdommerne for 2020-2023.

Bilagstabel 1 viser en opgørelse på kommuneniveau over antallet af lægdommere, der er udtaget for 2020-2023, og det forventede antal lægdommere, baseret på fordelingen blandt de danske statsborgere, fordelt efter køn.

For tabellen bemærkes, at grundet diskretionshensyn er Ærø Kommune, Fanø Kommune, Samsø Kommune og Læsø Kommune slået sammen.

Bilagstabel 1

Antal lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere (på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere) fordelt efter køn og kommune

Kommune	Kvinder		Mænd	
	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal
Albertslund	38	39	37	36
Allerød	28	25	21	24
Assens	60	56	51	55
Ballerup	78	79	73	72
Billund	20	22	23	21
Bornholm	62	60	54	56
Brøndby	55	52	45	48
Brønderslev	33	32	31	32
Dragør	22	26	29	25
Egedal	52	52	49	49
Esbjerg	111	123	130	118
Favrskov	39	43	47	43
Faxe	25	27	28	26
Fredensborg	45	50	50	45
Fredericia	44	40	35	39
Frederiksberg	196	213	203	186
Frederikshavn	39	42	45	42
Frederikssund	39	50	58	47
Furesø	34	43	48	39
Faaborg-Midtfyn	64	69	72	67
Gentofte	82	72	54	64
Gladsaxe	107	101	91	97
Glostrup	33	34	32	31
Greve	64	58	46	52
Gribskov	49	49	46	46
Guldborgsund	75	80	81	76
Haderslev	58	61	61	58
Halsnæs	36	35	32	33
Hedensted	42	37	31	36
Helsingør	75	81	80	74
Herlev	54	54	48	48
Herning	62	67	71	66
Hillerød	48	53	54	49
Hjørring	50	52	51	49

Holbæk	102	91	73	84
Holstebro	54	56	54	52
Horsens	78	74	67	71
Hvidovre	90	83	70	77
Høje-Taastrup	73	84	91	80
Hørsholm	31	36	37	32
Ikast-Brande	37	34	30	33
Ishøj	31	29	24	26
Jammerbugt	22	23	24	23
Kalundborg	62	61	56	57
Kerteminde	37	37	35	35
Kolding	77	79	76	74
København	1060	1074	1006	992
Køge	65	70	69	64
Langeland	19	19	19	19
Lejre	34	37	38	35
Lemvig	18	17	16	17
Lolland	54	55	54	53
Lyngby-Taarbæk	60	59	56	57
Mariagerfjord	33	32	30	31
Middelfart	52	53	50	49
Morsø	16	18	19	17
Norddjurs	33	25	18	26
Nordfyns	44	44	43	43
Nyborg	42	41	37	38
Næstved	132	148	155	139
Odder	27	28	28	27
Odense	253	243	216	226
Odsherred	42	41	38	39
Randers	66	64	59	61
Rebild	22	25	28	25
Ringkøbing-Skjern	36	38	40	38
Ringsted	26	26	24	24
Roskilde	88	96	97	89
Rudersdal	56	59	58	55
Rødovre	45	56	62	51
Silkeborg	81	79	73	75

Skanderborg	46	53	58	51
Skive	39	41	42	40
Slagelse	67	70	69	66
Solrød	22	26	29	25
Sorø	29	28	25	26
Stevns	26	28	30	28
Struer	17	17	16	16
Svendborg	79	79	76	76
Syddjurs	28	27	26	27
Sønderborg	84	78	70	76
Thisted	29	38	46	37
Tønder	35	41	45	39
Tårnby	107	97	80	90
Vallensbæk	22	24	25	23
Varde	64	61	58	61
Vejen	55	48	41	48
Vejle	92	94	92	90
Vesthimmerlands	35	32	29	32
Viborg	75	76	75	74
Vordingborg	59	68	72	63
Ærø, Fanø, Samsø og Læsø	20	19	18	19
Aabenraa	59	64	65	60
Aalborg	174	170	164	168
Aarhus	355	365	348	338

Bilagstabel 2 viser en opgørelse på kommuneniveau over antallet af lægdommere, der er udtaget for 2020-2023, og det forventede antal lægdommere, baseret på fordelingen blandt de danske statsborgere, fordelt efter alder.

For tabellen bemærkes, at grundet diskretionshensyn er Ærø Kommune, Fanø Kommune, Samsø Kommune og Læsø Kommune slået sammen. Hvis en kommune har et antal udtrukne lægdommere eller et forventet antal lægdommere på mindre end tre, er begge værdier for den relevante aldersgruppe i den pågældende kommune markeret med et '-' af diskretionshensyn.

Bilagstabel 2

Antal lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere (på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere) fordelt efter alder og kommune

Kommune	18-30 år		31-50 år		51-80 år	
	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal
Albertslund	10	18	32	24	33	33
Allerød	6	8	19	17	24	24
Assens	14	18	39	34	58	59
Ballerup	23	30	52	50	76	70
Billund	5	8	15	13	23	22
Bornholm	3	16	52	31	61	70
Brøndby	20	20	30	32	50	48
Brønderslev	7	11	22	21	35	32
Dragør	5	7	18	17	28	27
Egedal	11	16	42	37	48	48
Esbjerg	16	52	60	73	165	115
Favrskov	5	14	39	32	42	40
Faxe	8	9	15	16	30	28
Fredensborg	18	15	26	28	51	52
Fredericia	12	16	29	26	38	38
Frederiksberg	70	109	110	144	219	146
Frederikshavn	6	13	28	23	50	47
Frederikssund	7	16	37	30	53	51
Furesø	4	13	20	27	58	42
Faaborg-Midtfyn	17	22	45	42	74	72
Gentofte	11	24	41	43	84	69
Gladsaxe	24	45	61	67	113	86
Glostrup	11	14	23	22	31	29
Greve	10	18	47	36	53	55
Gribskov	11	14	33	26	51	55
Guldborgsund	19	26	53	43	84	87
Haderslev	12	22	39	36	68	62
Halsnæs	4	10	25	19	39	38
Hedensted	-	-	21	25	51	36
Helsingør	21	28	44	45	90	82
Herlev	6	21	32	34	64	47
Herning	24	29	43	43	66	61
Hillerød	15	20	33	33	54	48

Hjørring	15	19	31	30	55	53
Holbæk	30	32	67	55	78	87
Holstebro	11	23	41	34	56	51
Horsens	30	30	61	50	54	65
Hvidovre	22	35	75	57	63	68
Høje-Taastrup	15	34	66	55	83	75
Hørsholm	-	-	22	20	45	38
Ikast-Brande	10	12	27	22	30	33
Ishøj	10	12	16	18	29	25
Jammerbugt	-	-	24	14	20	24
Kalundborg	9	20	36	35	73	63
Kerteminde	14	11	25	22	33	39
Kolding	30	32	45	52	78	70
København	627	700	810	774	629	592
Køge	21	26	49	44	64	64
Langeland	-	-	12	9	24	24
Lejre	5	11	25	24	42	37
Lemvig	4	6	11	9	19	19
Lolland	10	15	34	28	64	65
Lyngby-Taarbæk	20	25	35	37	61	54
Mariagerfjord	10	11	21	19	32	33
Middelfart	13	17	36	32	53	53
Morsø	3	6	12	10	20	19
Norddjurs	4	9	19	14	28	27
Nordfyns	7	13	28	27	52	46
Nyborg	13	13	25	24	41	41
Næstved	25	55	73	90	189	141
Odder	8	9	17	17	30	29
Odense	128	147	147	141	194	181
Odsherred	12	12	22	20	46	48
Randers	22	27	40	41	63	58
Rebild	9	8	17	18	24	24
Ringkøbing-Skjern	9	14	23	23	44	39
Ringsted	4	10	17	17	29	23
Roskilde	15	39	46	60	124	86
Rudersdal	23	20	35	36	56	59
Rødovre	11	23	37	37	59	47

Bilagstabel 2

Antal lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere (på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere) fordelt efter alder og kommune

Silkeborg	30	29	53	52	71	73
Skanderborg	13	16	45	40	46	48
Skive	5	15	29	24	47	42
Slagelse	14	30	43	41	79	66
Solrød	7	9	17	18	27	24
Sorø	11	9	17	18	26	28
Stevns	3	8	17	17	36	31
Struer	-	-	13	9	19	18
Svendborg	28	30	50	45	77	80
Syddjurs	6	8	25	16	23	30
Sønderborg	26	28	41	46	87	80
Thisted	11	13	21	21	43	40
Tønder	9	14	25	21	46	45
Tårnby	8	33	100	67	79	88
Vallensbæk	10	9	19	17	18	21
Varde	17	22	41	37	64	63
Vejen	9	17	46	32	41	47
Vejle	36	37	65	61	83	86
Vesthimmerlands	-	-	19	19	45	34
Viborg	26	29	53	49	71	72
Vordingborg	8	21	39	36	84	74
Ærø, Fanø, Samsø og Læsø	4	4	9	9	25	25
Aabenraa	19	22	43	37	62	66
Aalborg	88	103	103	102	147	133
Aarhus	210	254	202	209	291	240

Bilag 3 – Herkomst og kommuneniveau

Bilagstabel 3 viser en opgørelse på kommuneniveau over antallet af lægdommere, der er udtaget for 2020-2023, og det forventede antal lægdommere, baseret på fordelingen blandt de danske statsborgere.

For tabellen bemærkes, at grundet diskretionshensyn vises kun data for lægdommere med dansk oprindelse, hvorfor data om lægdommere, der er indvandrere og efterkommere, mangler. Da variablen for herkomst kun har to udfald, er det dog muligt for de enkelte kommuner at udlede, om de har udtaget flere eller færre lægdommere, der er indvandrere og efterkommere, end det forventes, på baggrund af informationerne omkring lægdommerne med dansk oprindelse. Hvis en kommune eksempelvis har udtaget fem lægdommere *mere* med dansk oprindelse, end det forventes, er dette ensbetydende med, at kommunen har udtaget fem lægdommere *mindre*, der er indvandrere og efterkommere, end det forventes.

Desuden bemærkes, at grundet diskretionshensyn er Ærø Kommune, Fanø Kommune, Samsø Kommune og Læsø Kommune slået sammen i nedenstående tabel.

Bilagstabel 3

Antal lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere (på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere) fordelt efter herkomst og kommune

Kommune	Dansk oprindelse	
	Lægdommere 2020-2023	Forventede antal
Albertslund	63	62
Allerød	48	47
Assens	110	110
Ballerup	137	138
Billund	40	42
Bornholm	114	115
Brøndby	83	78
Brønderslev	62	63
Dragør	51	50
Egedal	98	97
Esbjerg	231	233
Favrskov	86	84
Faxe	51	52
Fredensborg	88	88
Fredericia	72	76
Frederiksberg	384	367
Frederikshavn	83	83
Frederikssund	93	94
Furesø	77	77
Faaborg-Midtfyn	133	134
Gentofte	133	129
Gladsaxe	188	178
Glostrup	61	58
Greve	104	101
Gribskov	92	93
Guldborgsund	147	152
Haderslev	116	115
Halsnæs	65	65
Hedensted	73	72
Helsingør	140	145
Herlev	96	92
Herning	127	129
Hillerød	93	97
Hjørring	100	99

Holbæk	168	169
Holstebro	105	105
Horsens	139	139
Hvidovre	148	142
Høje-Taastrup	149	140
Hørsholm	65	65
Ikast-Brande	64	65
Ishøj	44	41
Jammerbugt	46	45
Kalundborg	115	115
Kerteminde	71	70
Kolding	142	146
København	1917	1858
Køge	125	127
Langeland	37	37
Lejre	70	71
Lemvig	32	34
Lolland	106	105
Lyngby-Taarbæk	113	110
Mariagerfjord	63	62
Middelfart	101	100
Morsø	34	35
Norddjurs	51	50
Nordfyns	85	86
Nyborg	74	76
Næstved	281	277
Odder	54	54
Odense	427	431
Odsherred	77	79
Randers	120	121
Rebild	49	50
Ringkøbing-Skjern	76	75
Ringsted	48	47
Roskilde	180	178
Rudersdal	106	109
Rødovre	97	95
Silkeborg	143	150

Bilagstabel 3

Antal lægdommere for 2020-2023 samt det forventede antal lægdommere (på baggrund af fordelingen blandt danske statsborgere) fordelt efter herkomst og kommune

Skanderborg	102	102
Skive	78	80
Slagelse	129	129
Solrød	50	49
Sorø	52	53
Stevns	55	55
Struer	33	32
Svendborg	148	150
Syddjurs	53	53
Sønderborg	146	147
Thisted	73	74
Tønder	77	78
Tårnby	175	175
Vallensbæk	39	40
Varde	118	120
Vejen	95	94
Vejle	179	176
Vesthimmerlands	63	63
Viborg	142	147
Vordingborg	126	128
Ærø, Fanø, Samsø og Læsø	37	37
Aabenraa	118	119
Aalborg	323	325
Aarhus	633	648

Bilag 4 - Afgrænsning af 'uberygtethed'

Dette bilag beskriver, hvordan afgrænsningen af personer, *der ikke er 'uberygtede'* (herefter '*berygtede*') er foretaget. Således tydeliggøres, hvem der i indeværende undersøgelse er frasortet gruppen af danske statsborgere som resultat af, at alene uberygtede personer kan virke som lægdommer.

Opsummerende er personer, der har modtaget en fældende afgørelse indenfor én af afgørelsestyperne oplistet i Bilagstabel 4, blevet frasortet gruppen af danske statsborgere, *hvis* afgørelsesdatoen for pågældende afgørelse befinder sig i tidsrummet angivet under 'periode for frasortering'.

Frasorteringen er foretaget på baggrund af oplysninger om dømte personer med fældende afgørelser fra Danmarks Statistiks kriminalitetsstatistik med statustidspunkt den 31.12.2018.

Bilagstabel 4

Oversigt over typer af afgørelser, der medfører status som 'berygte', samt perioden hvori en sådan afgørelse har medført en frasortering i denne undersøgelse.

Type af afgørelse	Periode for frasortering
Ubetinget frihedsstraf	2005 til 2018 (begge år inklusive)
Betinget frihedsstraf	2010 til 2018 (begge år inklusive)
Øvrige fældende afgørelser for overtrædelse af straffeloven	2012 til 2018 (begge år inklusive)
Bøder med en samlet værdi på 20.000 kr. eller derover for overtrædelse af særlove	2012 til 2018 (begge år inklusive)
Ubetinget frakendelse af førerretten	Frakendelsen er udløbet den 1.1.2015 eller derefter (uanset tidspunkt for idømmelse)
Betinget frakendelse af førerretten	Frakendelsen er udløbet den 1.1.2017 eller derefter (uanset tidspunkt for idømmelse)

I forbindelse med afgrænsningen af 'berygtede' personer, har Justitsministeriet været i kontakt med Østre Landsret. Justitsministeriet er her blevet orienteret om eksisterende retningslinjer for hvilke afgørelsestyper, der bevirker, at personer kategoriseres som 'berygtede', samt om den periode hvori personerne som resultat ikke kan virke som lægdommer.

Justitsministeriet har herefter søgt at omsætte disse generelle retningslinjer til en fremgangsmåde for frasortering på baggrund af Danmarks Statistik datagrundlag. Hertil skal

bemærkes, at Justitsministeriets fremgangsmåde er det bedst mulige bud på en 'oversættelse' af retningslinjerne, som datagrundlaget tillader.

Desuden skal det bemærkes, at det er landsretterne, der ud fra en konkret vurdering afgør, om en given person er egnet til at virke som lægdommer, og at der ikke kan tages højde for sådanne konkrete vurderinger, når der foretages en bred og generel frasortering.

Den frasortering der er foretaget af 'berygtede' personer, er således så tæt, det praktisk har været muligt at komme på den del af den danske befolkning, der også ville blive kategoriseret som 'berygtede' i praksis. Der må dog formodes at være tilfælde, hvor frasorteringen har omfattet for mange eller for få personer, i relation til hvad der ville være tilfældet i praksis hos landsretterne.

Som eksempel kan nævnes, at bøder på under 20.000 kr. for overtrædelse af særlove *kan* medføre en frasortering hos landsretterne. Grunden herfor er, at der foretages en konkret vurdering af forholdene omkring bøderne. Disse personer har Justitsministeriet ikke haft mulighed for at frasortere.

Afslutningsvist skal det bemærkes, at det grundet datamæssige begrænsninger ikke har været muligt for Justitsministeriet at frasortere personer dømt i 2019, selvom disse optimalt set havde været frasorteret.

Bilag 5 – Afgrænsning af ansættelsesforhold omfattet af retsplejelovens § 70

Dette bilag beskriver, hvordan afgrænsningen af ansættelsesforhold, der er omfattet af retsplejelovens § 70, er foretaget i indeværende undersøgelse. Således tydeliggør dette bilag hvilke personer, der som resultat af deres erhverv og/eller ansættelsesforhold er frasorteret gruppen af danske statsborgere i denne undersøgelse, fordi de ikke kan virke som lægdommer.

Bilagstabel 5 oplister dels de typer af ansættelsesforhold, der jævnfør retsplejelovens § 70 er undtaget fra at virke som lægdommer, samt hvordan afgrænsningen heraf er udført. Kolonnen 'afgrænsning' skal forstås således, at personer med de beskrevne ansættelsesforhold og eventuelt højeste fuldførte uddannelse, i indeværende undersøgelse betragtes som omfattet af retsplejelovens § 70, hvorfor de er frasorteret gruppen af danske statsborgere.

Frasorteringen er foretaget på baggrund af oplysninger om personers tilknytning til arbejdsmarkedet fra 'Registerbaseret arbejdsstyrke (RAS)' med statutidspunkt ultimo november 2018 samt på baggrund af oplysninger om personers højeste fuldførte uddannelse med udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesstatistik med statutidspunkt 01.10.2018.

Bilagstabel 5

Oversigt over hvordan frasorteringen af personer med erhverv omfattet af retsplejelovens § 70 er afgrænset.

Type af erhverv	Afgrænsning
Ansatte i ministeriers departementer	Ansættelse i virksomhed med CVR-nummer tilhørende et departement
Ansatte i chefstillinger i de under departementerne hørende underordnede myndigheder	Ansættelse inden for udvalgte dele af sektorkoden 'Staten' og socioøkonomisk status som 'Lønmodtager med ledelsesansvar'
Ansatte ved domstolene og i politiet, anklagemyndigheden kriminalforsorgen og andre myndigheder på Justitsministeriets område	Ansættelse i virksomhed med CVR-nummer tilhørende myndighed på Justitsministeriets område <i>eller</i> ansættelse inden for branchekoderne 'Domstole og fængselsvæsen' og 'Politi'
Advokater og advokatfuldmægtige	Ansættelse inden for branchekoden 'Juridisk bistand' og højeste fuldførte uddannelse 'Jura'
Præster i folkekirken	Ansættelse inden for branchekode 'Religiøse institutioner og foreninger' og højeste fuldførte uddannelse 'Teologi'

Det bemærkes, at ud over de oplyste typer af erhverv er også 'ministre' og 'præster i andre trossamfund' omfattet af retsplejelovens § 70. Det har ikke datamæssigt været muligt at frasortere disse persongrupper, hvilket dog vurderes ikke at have betydning for undersøgelsens resultater.

Frasorteringen af de personer, der er omfattet af retsplejelovens § 70, er foretaget ud fra - og er samtidig begrænset af - de datamæssige muligheder, der eksisterer hos Danmarks Statistik. Desuden skal det bemærkes, at det er landsretterne, der ud fra en konkret vurdering afgør, om en given person er egnet til at virke som lægdommer, og at der ikke kan tages højde for sådanne konkrete vurderinger, når der foretages en bred og generel frasortering.

Den frasortering af personer med ansættelsesforhold omfattet af retsplejelovens § 70, der er foretaget, er således så tæt, det praktisk har været muligt at komme på den frasortering, der ville foregå i praksis. Der må dog formodes at være tilfælde, hvor frasorteringen har omfattet for mange eller for få personer, i relation til hvad der ville være tilfældet i praksis hos landsretterne.

Forfatter

Signe Bechmann Hansen

Dato

Marts 2020

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

ISBN

978-87-93469-42-6